

Dnr. Ku2025/00320
Kulturdepartementet
Ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ku.kkm@regeringskansliet.se

Stockholm den 25 juni 2025

Fackförbundet Scen & Films remissyttrande angående SOU 2025:24 Publiken i fokus

Inledning

Fackförbundet Scen & Film (härefter Scen & Film) är ett fackförbund för yrkesverksamma inom scen- och filmområdet. Medlemmarna är upphovspersoner, artister, teknisk och administrativ personal inom svensk scenkonst, film, radio, TV och bio. Förbundet organiserar sammanlagt drygt 9000 medlemmar som arbetar i olika anställningsformer och/eller som uppdragstagare.

Scen & Film har givits möjligheten att yttra sig över utredningen *Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland* SOU 2025:24.

Flera av frågorna drivs gemensamt med andra inom ramen för KLYS. Vi ansluter därför till KLYS yttrande i sin helhet och väljer att i övrigt endast kommentera vissa punkter.

Scen & Film välkomnar Filmutredningen som en seriös och ambitiös satsning på att reformera filmpolitiken.

Utredaren har lagt fram en välunderbyggd utredning som vinnlagt sig om att beskriva förutsättningarna för svensk film och vilka faktorer som påverkat utvecklingen. Vi kommer inte närmare kommentera de beskrivande delarna av utredningen, men vill ändå nämna att de som skapar filmerna – upphovspersoner, filmarbetare och utövande konstnärer – ges alltför liten plats. Då utredningen har ett starkt näringsfokus behöver det stora ekosystem av relevant filmproduktion som inte främst är kommersiell beredas ett större utrymme för att inte viktiga kulturpolitiska aspekter ska gå förlorade. Precis som konstnärspolitiken står i centrum för kulturpolitiken måste filmskaparen stå i centrum för filmpolitiken. Utredningens ambition att utveckla mer publika filmer med hög kvalitet, utan att bredden går förlorad, förutsätter ett vitalt klimat för filmskapare och en stark lokal produktion med hållbara villkor. Det är kanske underförstått i utredningens slutsatser, men nu är det också uttalat.

Scen & Film är i huvudsak positiva till utredningens förslag och vill särskilt understryka vikten av en stärkt finansiering. Som utredningens analysdel så tydligt visar har Sverige halkat efter övriga Europa, i synnerhet våra nordiska grannländer, vad gäller det

offentligas åtagande för finansiering av filmsektorn. Ett filmlandskap med strömningstjänster och biografer sida vid sida kräver en uppdaterad politik som kan stärka kulturpolitiska intressen samtidigt som filmens näringspolitiska intressen tas till vara.

Sammanfattande synpunkter

Scen & Film delar utredningens grundläggande ambitioner och tillstyrker därför i huvudsak utredningens förslag.

Scen & Film kommenterar särskilt några frågor i betänkandet:

- Scen & Film är positiva till utredningens förslag att den möjlighet som ges av AVMS-direktivet att ta ut en avgift från strömningstjänsterna tas till vara så att alla som är en del av svensk film- och dramamarknad är med och bidrar ekonomiskt.
- Scen & Film är positiva till utredningens förslag att inrätta en Filmfond utanför konsulentsystemet för att ytterligare stärka finansieringen samt att denna också kan bidra till hållbar finansiering av Yrkesnämnden för Film & TV.
- Scen & Film är positiva till utredningens förslag att Filminstitutet förblir som stiftelse med i stort sett oförändrat uppdrag men med en uppräknings av anslaget.
- Scen & Film är positiva till utredningens förslag att målen med filmpolitiken ses över, men saknar målskrivningar som strävar mot jämlikhet och produktion i hela landet.
- Scen & Film är positiva till utredningens förslag att utreda förutsättningarna för ett nationellt filmarvscentrum.
- Scen & Film saknar skrivningar som tydligt pekar ut upphovspersoners inflytande på Filminstitutet och den tänkta filmfonden.

Scen & Films synpunkter på utredningens förslag

11.1 Filmpolitiska mål

Scen & Film har förståelse för att mål kring jämställdhet, mångfald, barns rätt till kultur och yttrandefrihet nu hänvisas till de övergripande kulturpolitiska målen. Men dessa värden är så centrala att det är avgörande att filmpolitiska mål alltid samskrivas med och i anslutning till kulturpolitikens övergripande mål (kap. 11.1). Samskrivning behövs för att dessa perspektiv inte ska marginaliseras i tillämpning.

Scen & Film föreslår också att målet om att film ska visas i hela landet uttryckligen kompletteras med att film även ska utvecklas och produceras i hela landet. Det räcker inte att film ska *visas* i hela landet – den måste också skapas där för att röster från olika delar av landet ska kunna nå fram. Att lyfta fram denna aspekt är centralt för mångfald, representation och demokrati.

Filmpedagogik och barn och ungas tillgång till eget skapande bör lyftas som en integrerad del av filmpolitiken. Filmen är en viktig resurs i att stärka det offentliga samtalet, yttrandefriheten och demokratin.

11.2 Självständigt Filminstitut

Scen & Film tillstyrker att Filminstitutet fortsatt verkar i stiftelseform men betonar behovet av tydligare uppdrag, mål och uppföljningsparametrar för att stärka transparens och långsiktighet. Tydligare styrning på förordningsnivå förutsätter att Filminstitutet behåller självständighet i sina bedömningar om vilka stöd som behöver utvecklas och till vad de ska riktas. Den efterfrågade förtydligade styrningen behöver säkerställa att stöden fördelas på ett sätt som tar till vara behoven av utveckling, hållbarhet och kontinuitet hos svenska rättighetsägare i samspel med kommersiella intressen samt att den konstnärliga friheten kan åtnjutas av en bredd av filmskapare och producenter i hela landet. Med förslaget om en Filmfond för större produktioner borde Filminstitutets stöd i högre grad kunna riktas mot en bredd av filmskapare samt konstnärligt relevant filmproduktion.

Scen & Film är kritiskt till att regionalt ansvar ökas utan motsvarande finansiering eller kapacitet. Kultursamverkansmodellen är underfinansierad och lider av strukturella svagheter. Regional filmverksamhet, inte minst filmpedagogik och talangutveckling, behöver fortsatt stöd från ett aktivt nationellt Filminstitut. Tidigare omfördelningar har lett till oklarheter och försvagning, inte förstärkning av filmverksamheten. Utredningen argumenterar för att skilja på det nationella och det lokala intresset, men Scen & Film menar att det lokala är av nationellt intresse. Vidare argumenterar utredningen för att den administrativa bördan ökar när flera aktörer riktar sig mot liknande uppgifter, men för kulturen och dess näringar är det viktigt med denna typ av samverkan. Den konstnärliga friheten förutsätter flera olika källor för finansiering och analys.

Scen & Film tillstyrker att reformering av beslutsystemet är en fråga för Filminstitutet, men understryker att en reform ska ske **i samråd** med branschen, inte efter samråd. Rekryteringar av konsulenter måste ske öppet och kompetensbaserat. Det är också avgörande att stöden förblir selektiva och konstnärligt motiverade, snarare än automatiska.

Scen & Film delar uppfattningen att "myndifiering" bör undvikas, men med ansvaret för filmpolitiken kommer uppgifter som utökad ansvar för statistik, analys och

uppföljning inom områden som arbetsmiljö, regional produktion och mångfald. Detta kräver utökade resurser för att inte urholka anslagen till produktion.

11.3 Höjda anslag och en branschgemensam filmfond

Scen & Film tillstyrker utredningens förslag att höja Filminstitutets anslag för stöd till utveckling och produktion, men tillägger att en 20 % ökning är ett minimum

Scen & Film tillstyrker utredningens förslag att inrätta en Filmfond utanför konsulentsystemet för att ytterligare stärka finansieringen. Scen & Film anser dock att styrningen av Filmfonden måste inkludera upphovspersoner och fackliga företrädare för att inte Fondens struktur helt ska domineras av kommersiella aktörer. I detta sammanhang vill vi särskilt påpeka att den roll SFIs branschråd haft med ett fördjupat samtal om filmbranschen och dess förutsättningar är fortsatt viktig och nödvändig för en utvecklad filmbransch. Om branschråden inte ska kvarstå måste ett annat system för utbyte tas fram där upphovspersoner och fackliga företrädare finns representerade.

Scen & Film anser att internationella projekt bör hanteras separat, så att resurser inte dräneras från svenska rättighetsägare.

Betänkandet lyfter på flera ställen vikten av kompetensutveckling, filmutbildning, talangutveckling och värdet av en varaktig investering i branschens kompetensförsörjning och kapacitetsuppbyggnad. Utredningen föreslår att en framtida filmfond ska kunna finansiera branschgemensamma insatser såsom statistik, validering och mikromeriter. Scen & Film delar utredningens analys och vill framhålla Yrkesnämnden för Film och TV som en unik aktör för detta. Det är dock avgörande med en permanent finansiering.

För att branschens kompetensförsörjning ska kunna organiseras på ett långsiktigt, transparent och inkluderande sätt krävs en permanent och finansierad struktur.

Oavsett om statliga medel kanaliseras genom en filmfond eller någon annan modell, är det centralt att både staten och branschen bidrar ekonomiskt till den infrastruktur som krävs för validering, utbildningssamverkan och kompetensstatistik.

En gemensamt finansierad struktur stärker förankringen, ökar legitimiteten och säkerställer att utvecklingen av yrkeskvalifikationer och kompetenssystem sker i nära dialog med branschens faktiska behov.

11.4 Sänkt moms på biobiljetter

Scen & Film tillstyrker förslaget om sänkt moms för att jämställa bio med andra kulturyttringar samt för att stärka finansieringen av Filmfonden med en biografavgift. Avseende biografavgiften anser vi att det är viktigt att befrielse för biografer med maximalt sex föreställningar i veckan ses över och att det beräknas på ett genomsnitt

över en längre tid, då variationer kan förekomma under en kort period. Det finns exempelvis säsongsvariation hos de mindre biograferna ute i landet.

11.5 Medfinansieringsavgift för strömningstjänster

Scen & Film är positiva till utredningens förslag att den möjlighet som ges av AVMS-direktivet att ta ut en avgift från strömningstjänsterna tas till vara så att alla som är en del av svensk film- och dramamarknad är med och bidrar ekonomiskt. Erfarenhet från andra länder i Europa ger att strömningstjänster behöver bidra **minst** enligt föreslagen nivå då Scen & Film befarar att den föreslagna nivån inte kommer att generera den summa utredningen räknar med.

Det bör förtydligas att avräkning för strömningstjänsts avgift i annan EES-stat enbart avser avgift på omsättning i den aktuella EES-staten, inte avgift på den svenska omsättningen. En annan ordning riskerar att medföra att strömningstjänsterna inte behöver betala någon avgift i Sverige, trots att de har bidragspliktig omsättning i Sverige och i övrigt uppfyller villkoren för avgiften.

11.6 Ett reformerat produktionsincitament

Scen & Film instämmer i behovet av reform. Nuvarande system är rättsosäkert och snedvridet. En ny modell bör vara transparent, rättssäker och förutsägbar, samt ha separata resurser för internationell produktion.

Ett produktionsincitament har som mål att stärka filmproduktionen i Sverige. I första hand ska målet vara att svenska filmer och dramaserier ska spelas in i Sverige och således generera jobb i Sverige och även intäkter till närliggande näringar. Idag görs stor andel av den svenska filmen i andra länder, ofta i Baltikum.

Produktionsincitamenten måste prioritera och vara tillräckligt omfattande för att produktionen ska stanna i Sverige. Nivån på incitamenten bör därför höjas kraftfullt till i vart fall 300 miljoner kronor. Som visat från flera andra länder är incitamenten självfinansierande och bör ses som näringspolitiska verktyg snarare än kulturanslag. Följaktligen behöver medlen komma från Näringsdepartementet och inte från en ansträngd kulturbudget.

11.7 Internationellt program på Konstnärsnämnden

Scen & Film tillstyrker förslaget.

11.8 Ett nationellt filmarvscentrum

Ett stärkt arbete för filmarvet måste också ses som en del av en stärkt beredskap. Här

behöver tas ett större grepp om alla delar av filmprocessen samtidigt som en större bredd av film och rörlig bild behöver omfattas av digitalisering och arkivering. En satsning på filmarvet behöver bredda från dagens grepp om lång spelfilm till synliggörande av dokumentärfilmen, den fria filmen och amatörfilm. Det gäller även dokument, skrifter och olika filmstudier.

Scen & Film är positiva till ett nationellt filmarvscentrum och förordar att samverkan sker med regionala aktörer för att tillgängliggöra filmarvet i hela landet. Scen & Film vill dock uppmärksamma att förslaget antyder att det kan samfinansieras av Filminstitutet, SVT och KB och att eventuella kostnadsökningar skulle kunna täckas av besparingar genom samordning. Scen & Film tar sig friheten att föregå den utredningen med en utsaga om att nuvarande anslag inte kan bära den ambitionen. Scen & Film när en förhoppning om att ett Filmarvscentrum också innebär en satsning på filmarvet och därmed de investeringar som kommer av det. Det skulle sätta Sverige på filmkartan och filmkonsten i centrum.

Simon Norrthon
Ordförande
Fackförbundet Scen & Film

/Camilla Brown
Förbundsdirektör